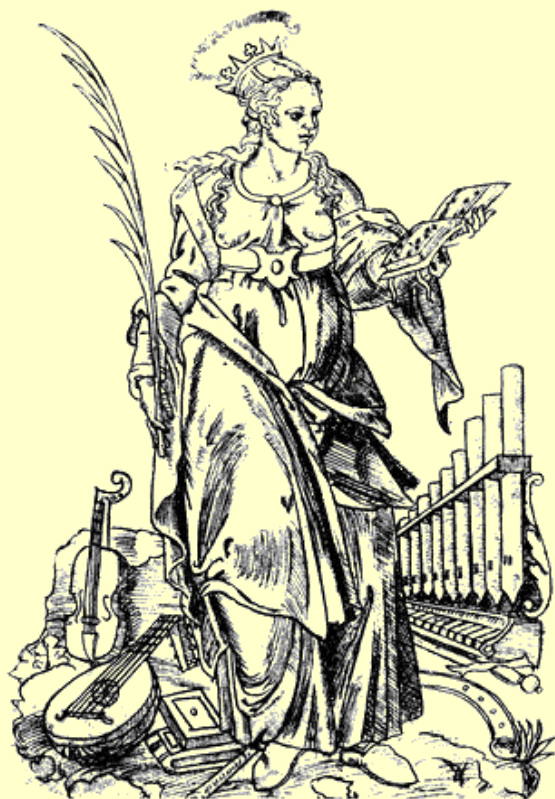

KDOV-blad

Herfst 2007

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Mr. Drs. Paul Houdijk, Rademakersgilde 115, 3994 BR Houten
e-mail: paul.houdijk@hetnet.nl - tel. 030-6380358

Secretaris:

Gemma Coebergh, Donkere Begijnhof 5, 2011 HG Haarlem
e-mail: Secrkdov@cs.com - tel. 023-5516877

Penningmeester:

Ir. Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: b.a.g.hillen@planet.nl - tel. 079-3418575

Geestelijk adviseur:

Drs. Maurice Pirenne, Eikenlaan 1, 5248 BD Rosmalen
e-mail: mapi@hetnet.nl - tel. 073-5213498

Leden:

Ruud Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
e-mail: huijbregts@tref.nl - tel. 040-2903428 - fax. 040-2903429

Jean-Pierre Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen
e-mail: organ.j.p.steijvers@hccnet.nl - tel. 0475-496456

Mark Heerink, Willemstraat 12, 8601 GH Sneek
e - mail m.heerink@planet.nl - tel. 0515 430 137

Ereleden:

Bernard Bartelink, Kees Bornewasser en Louis Toebosch

Hoofdredacteur KDOV-blad:

Drs. R.T.M. Hoogenboom, Streekweg 340, 1616 AS Hoogkarspel
e-mail: ra.hoogenboom@hetnet.nl - tel. 0228-562632

Eindredacteur KDOV-blad:

Ed van Aken, J.D. de Koklaan 43, 2552 DG Den Haag
e-mail: edvanaken@wanadoo.nl - tel. 070-4042828

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijpbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, tenminste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie bedraagt € 36,- per jaar, 65+ lid € 26,- en reeds lid tevens 65+ in 2004 € 17,-.

Postgiro: 10 31 344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Krijn van Aken

Druk & verzending: Adrepek, Den Haag

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

Redactioneel

Van de bestuurstafel

Leden

In memoriam Joop Felix

Dr. Arjen Looijenga overleden

Alle pijporgels RK-kerken op een rij (artikel)

Gregorius, patroon van de kerkmuziek (artikel)

Symposium over muziek in eredienst (artikel)

Kerkgebouwen lopen gevaar door regeringsbeleid (artikel)

Berichten

Orgelbouwnieuws

Recensies

Humor in de kerk

Column

Redactioneel

Orgel- en koorfilmpjes

Mobiele telefoons, digitale fotocamera's en natuurlijk 'gewone' videocamera's: vrijwel iedereen is tegenwoordig in staat om een videofilmje te maken. Met name jongeren willen dat delen. De bekendste website waar dit kan is de internationale www.youtube.com, maar de nederlandse versie www.filmpjes.nl en 123video.nl zijn ook populair. Filmpjes (niet groter dan 150 Mb) kunnen je gratis uploaden en binnen enkele minuten kunnen je familie/vrienden meegenieten. Ook kun je er voor kiezen om zo'n filmpje in bijvoorbeeld je eigen site of weblog (een soort online dagboek) te laten afspelen. Nu de vraag: hoeveel KDOV-leden (en welke?) hebben een (orgel/koor)filmje op internet staan? Graag een berichtje (niet de filmpjes!) naar de redactie! We maken er graag melding van in ons volgende KDOV-blad.

In ons vorige KDOV-blad stond een artikel over de vergoeding (belasting-technisch) van de kerkmusicus-vrijwilliger. Inmiddels is uit overleg met de Belastingdienst een mager resultaat gekomen voor de Kerkmusicus III (o.a. max. 4,50 euro per uur). De PKN gaat dus uit van een uitzondering: de kerkmusicus ziet op eigen initiatief af van een salaris òf de kerkelijke gemeente kan de kosten niet opbrengen. De 'gewone' kerkmusicus moet gewoon worden betaald; "de arbeider is zijn loon waard", staat er in de Bijbel! Het volledige artikel staat in De Orgelkrant (juli/aug.'07, blz.8-9)!

Verder is ons R.K. orgelbestand in kaart gebracht. Bravo! Daarnaast aandacht voor onze 'patroon' St. Gregorius, muziek in de liturgie en het kerkgebouw. En natuurlijk de vaste rubrieken als Berichten, Orgelbouwnieuws, Recensies, Humor en Column.

We wensen u veel leesplezier en weer een vruchtbaar kerkmuziekseizoen!

Ruud Hoogenboom (hoofdredacteur) en Ed van Aken (eindredacteur)

Van de bestuurstafel

Zoals u heeft gelezen in het vorige KDOV-blad is tijdens onze recente jaarvergadering (21 april) een motie aangenomen waarin aan het KDOV-bestuur wordt gevraagd zich tot de bisschoppenconferentie te wenden en voorbereidingen te treffen om het gevoelde onbehagen rond de al jaren slepende situatie rond de nieuwe salarisregeling breder kenbaar te maken.

Op de inmiddels door ons aan de bisschoppen verzonden brief, waarin we ons ongenoegen duidelijk hebben geuit, hebben we nog geen antwoord ontvangen. Wij weten nog steeds niet wat het werkelijke bezwaar tegen de voorgestelde regeling is. Van de kant van de bisschoppen worden vragen om meer informatie, vragen die niet alleen wij maar ook andere leden van de Commissie Kerkmusicus hebben gesteld, niet of met vaagheden beantwoord.

Dit kan zo niet blijven duren. Het bestuur overweegt om acties met een creatief en ludiek karakter en als zodanig met publiciteitswaarde te gaan organiseren. U heeft daar vast wel suggesties voor. U kunt die schriftelijk indienen bij onze secretaris, per mail of per brief.

Als er zich nieuwe ontwikkelingen voordoen brengen wij u onmiddellijk per elektronische nieuwsbrief daarvan op de hoogte.

Hopelijk heeft u ondanks bovenstaande niet-positieve berichten van een welverdiende vakantie kunnen genieten en de batterijen weer kunnen opladen om met frisse moed het volgende seizoen in te gaan.. (Gemma Coebergh)

Oproep

Het bestuur van de KDOV wil zich graag oriënteren op de mogelijkheid en wenselijkheid om ook internationaal de krachten te bundelen en zo meer aandacht te vragen voor de positie van kerkmuziek en kerkmusici in de Katholieke Kerk. De KDOV-leden die contacten hebben met buitenlandse collega's (die actief zijn als kerkmusicus!) worden opgeroepen om zich te melden bij bestuurslid Ruud Huijbregts, het liefst via e-mail: ruud.huijbregts@planet.nl.

Leden

Nieuw lid:

Dhr. T.G.M. Liesting, Roemer Visscherstraat 10, 3842 JM Harderwijk.

Verhuisd:

Bernard Bartelink, Waddenstraat (flat) 313, 2036 LH Haarlem, 023-5327070, b.bartelink1@kpnplanet.nl.

Jeroen Pijpers, Evenaar 290, 2408 NE Alphen a/d Rijn.

Kees Bornewasser, Terborchhof 18, 1816 LW Alkmaar.

Janno den Engelsman, Oranjestraat 27, 3511 RA Utrecht, 030-2935114, janno@casema.nl

Opgezegd:

Na ruim 50 jaar lidmaatschap heeft, wegens gezondheidsredenen, Evert Heijblok uit Kloetinge zijn lidmaatschap beëindigd. Jammer; we wensen hem beterschap!

Ad Kerckhoff uit Tiel (wegens beëindiging werkzaamheden als dirigent).

Overleden:

Op 81-jarige leeftijd is Joop Felix overleden. Moge hij rusten in vrede. Zie ook 'In Memoriam elders in dit blad.

Jubileum:

Op 24 juni j.l. vierde ons lid Piet Zeegers het feit dat hij 40 jaar werkzaam is als koordirigent. In de H.H. Hartenkerk te Eindhoven werd dit heuglijke feit gevierd met een feestelijke Eucharistieviering met o.a. de Mis in C van Charles Gounod, waarna in de sporthal De Genderbeemd een koorfestival plaatsvond waar een projectkoor en ook nog andere koren acte de présence gaven. Van harte gefeliciteerd!

Honderd jaar kerkmusicus ...!

Op zondag 23 september a.s. viert ons lid Ad Hoogenboom zijn 50-jarig jubileum als kerkmusicus met om 10.00 uur een feestelijke H.Mis in de Gerardus Majellakerk te Utrecht. Gezongen wordt o.m. de Pastoralmesse in G van Karl Kempter.

Zijn zoons Theo en Ruud (beiden KDOV-lid) vieren hun 25-jarig jubileum als kerkmusicus: Ruud op zondag 18 november met zijn parochiekoren van de St. Martinus te Westwoud en Theo in het voorjaar 2008 te Schalkwijk. Proficiat!

In memoriam Joop Felix

Op maandag 16 juli overleed op 81-jarige leeftijd ons trouwe lid Joop Felix. Deze veelzijdige musicus vormde samen met zijn Heilig Hartkoor uit Boxtel een waar begrip in (kerkmuzikaal) Nederland. Zo was de KRO regelmatig te vinden in de Boxtelse Heilig Hartkerk en verschenen in de jaren zeventig maar liefst zeven elpees met de zang van zijn koor. Als dirigent, organist, docent, componist en recensent maar ook als directeur van de streekmuziekschool Boxtel en omgeving, heeft hij een belangrijke impuls gegeven aan het Brabantse muziekleven.

Na zijn pensionering vond hij het geenszins tijd om stil te zitten: componeren en vooral orgelspelen bij de zusters JMJ in de Mariënborg te 's-Hertogenbosch deed hij met veel toewijding. Verder was hij altijd geïnteresseerd zowel in (kerk)muzikale- als in andere actuele zaken, bezocht hij regelmatig concerten en volgde met grote belangstelling het wel en wee van zijn kinderen en kleinkinderen. Hij had een bijzonder gevoel voor humor en maakte graag grapjes met collega's, maar ook met zijn kinderen en kleinkinderen

Ook de jaarlijkse KDOV-vergadering sloeg hij nooit over, en genoot hij van de warme contacten met zijn collega's.

De laatste tijd liet zijn gezondheid het jammer genoeg wat afweten en moest hij het rustiger aan gaan doen. Dit viel hem niet mee, gedreven als hij altijd was geweest. Op zondag 8 juli speelde hij voor het laatst bij de zusters en op 16 juli is hij rustig ingeslapen.

We hebben afscheid van Joop Felix genomen met een avondwake in de Kapel van de Mariënborg te 's Hertogenbosch en een plechtige uitvaartdienst vanuit de Petruskerk te Boxtel, uiteraard met veel muziek. Zijn vriend Maurice Pirenne ging hierin voor en begeleidde hem naar zijn laatste rustplaats.

We zullen zijn vriendelijkheid, zijn humor en zijn warme belangstelling missen.

Ruud Huijbregts

Dr Arjen Looijenga overleden

Vlak voor het verstrijken van de uiterste datum voor het indienen van kopij, bereikte ons het bericht van het plotselinge overlijden, in de nacht van maandag 23 op dinsdag 24 juli jl., van Dr. Arjen Looijenga. Looijenga (62) is bekend vanwege zijn belangwekkende proefschrift 'De Utrechtse school in de neo-gotiek'. Hij koesterde bovendien een grote belangstelling voor de kerkmuziek, en publiceerde regelmatig over orgelfronten. Met hem is een belangrijke steunpilaar voor het behoud van en de belangstelling voor het kerkelijk cultureel erfgoed, in het bijzonder dat van de negentiende eeuw, van ons heengegaan. In een volgend nummer zullen wij hieraan meer aandacht besteden. (Paul Houdijk)

Hij leverde in diverse boeken en tijdschriften bijdragen over kunsthistorische aspecten van orgels, zoals fronten en orgelkassen. Looijenga was medewerker van de meerdelige orgelencyclopedie 'Het Historische orgel in Nederland' en schreef vorig jaar een artikel in jubileumboek bij het 150-jarig bestaan van de firma Adema. Eerder schreef hij over de fronten van de orgels van de Walburgiskerk in Zutphen en de Pieterskerk in Leiden in de reeks orgelmonografieën van uitgeverij Walburg Pers.

Kerkelijke architectuur had zijn warme belangstelling. Hij was actief lid van de afdeling Amsterdam van het Cuypergenootschap. Zijn proefschrift over De Utrechtse School in de neogotiek: de voorgeschiedenis en het Sint Bernulphusgilde was goed voor de onderscheiding cum laude. Hij werkte aan een beschrijving van de orgelfronten van de Parijse orgelbouwer Aristide Cavallé-Coll.

Arjen Looijenga is maandag 30 juli gecremeerd op de Nieuwe Ooster in Amsterdam. (Philip van den Berg; bron: www.orgelnieuws.nl)

De Katholieke Kloeken- en Orgelraad (KKOR) heeft een landelijke inventarisatie laten houden van pijporgels in rooms-katholieke kerken.

Alle pijporgels RK-kerken op een rij

Bisschop Hurkmans, referent voor liturgie en kerkmuziek binnen de Nederlandse Bisschoppenconferentie, heeft onlangs het eerste exemplaar van de inventarisatie op CD-ROM in ontvangst genomen.

Overzicht op parochieniveau

Het is de eerste keer dat er in Nederland een vrijwel volledig overzicht per bisdom is van de ruim 2.000 orgels die in katholieke kerken en kapellen aanwezig zijn. Per bisdom is op parochieniveau te zien om welke type orgel het gaat, wie de bouwer is, wanneer het orgel gebouwd is, wanneer het voor het laatst is gerepareerd of gerestaureerd, over hoeveel klavieren en registers het beschikt en of het een monumentaal orgel is. De KKOR is het adviesorgaan van de bisschoppen inzake klokken en orgels.

Belang

De inventarisatie is van belang voor iedereen die zich regelmatig met orgels bezighoudt, zoals orgeladviseurs, orgelbouwers, organisten, maar ook parochiebestuurders die orgelzaken te behandelen hebben. De inventarisatie biedt ook een waardevol gegevensbestand bij verplaatsingen van orgels als gevolg van kerksluitingen. Ook voor musicologen en wetenschappers biedt de inventarisatie interessante informatie.

Up-to-date

Het onderzoek is verricht door de heer Johan Groen te Scheveningen op basis van desk research. Hij gebruikte daarbij vakbladen, deelinventarisaties en internet. De inventarisatie is een momentopname, de zeven orgeladviseurs van de KKOR zullen het gegevensbestand up-to-date te houden. Het databestand (Excel, 1,3 Mb) is te raadplegen via de website van het bisdom 's-Hertogenbosch: www.bisdomdenbosch.nl. Daar is ook bestelinformatie betreffende de CD-Rom te vinden. Wie het bestand op CD-rom wil hebben kan ook 25 euro overmaken op girorekening 369369 t.n.v. KKOR, o.v.v. Pijporgelinventarisatie.

Hurkmans' hoge C

Hurkmans kreeg als symbolisch cadeau een orgelpijp - de hoge C - aangeboden. De bisschop blies die aan om het resultaat van de inventarisatie ten doop te houden. (www.katholiekederland.nl, 27 juni '07; www.orgelnieuws.nl, 28 juni '07; [rknieuwsnet](http://rknieuwsnet.nl), 29 juni '07)

Een muzikale paus?

Die moet vast muzikaal zijn geweest! Dat ben je spontaan geneigd te veronderstellen van Paus Gregorius I, die van 590-604 in Rome op de stoel van Petrus zat. Immers naar hem is het gregoriaans vernoemd, die beroemde liturgische zangsoort binnen de westerse liturgie. En ook de vereniging, die sinds 1878 in Nederland de kwaliteit van de kerkmuziek bewaakt en tracht te bevorderen, draagt met trots zijn naam: de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging.

Niet alleen muzikaal was hij, deze paus heeft kennelijk ook zelf gecomponeerd. Tenminste dat proberen bepaalde voorstellingen, die er van hem in omloop zijn, te suggereren. Je ziet hem daarop in al zijn pauselijke waardigheid aan zijn schrijftafel zitten, terwijl hij ijverig noteert of aan een schrijver dicteert, wat een duif die om zijn hoofd cirkelt hem influistert. Ook op het bekende logo van de Gregoriusvereniging ontbreekt deze duif niet.

Wat zou de heilige geest in de gedaante van een duif deze vrome paus dan wel ingeven? De afbeelding wil ons doen geloven, dat dat de mooiste gregoriaanse melodieën zijn. Er is echter een probleem! Wat en vooral hoe er ten tijde van paus Gregorius in Rome gezongen werd, is niet meer te achterhalen, maar zeker is dat het gregoriaans zoals wij dat kennen nog niet bestond. Trouwens een melodie noteren was er ook niet bij. De eerste vormen van muzieknotatie ontstaan pas enkele eeuwen later. Melodieën werden toen nog van generatie op generatie door mondelinge overlevering doorgegeven.

Dat aan deze bijzondere paus grote muzikaliteit en compositorische kwaliteiten werden toegedicht is pas een kleine drie eeuwen na zijn dood ontstaan. En dat, dank zij de legendarische levensbeschrijving die een zekere Johannes Diaconus in 870 aan deze paus heeft gewijd.

Wie was hij?

Gregorius heeft de kerk dertien jaar, zes maanden en tien dagen gediend. Een bijzondere paus, dat is hij zeker geweest.

Hij stamde uit een vooraanstaande, zeer welgestelde Romeinse familie. Reeds op vrij jeugdige leeftijd kwamen zijn sterk persoonlijk overwicht en zijn grote bestuurlijke capaciteiten aan het licht. Zo werd hij in 572, op 32 jarige leeftijd, tot stadsprefect gekozen. Omdat hij andere ambities koesterde, hield hij het maar twee jaar vol. Een geestelijke crisis drijft hem tot het religieuze leven. Hij sticht zes kloosters op Sicilië en bouwt ook zijn eigen woning in Rome tot een klooster om.

De bekende 'Legenda aurea', een reeks beschrijvingen van heiligenlevens uit het midden van de dertiende eeuw, noteert: 'Daar legde hij alle zijden gewaden, goud en fonkelende edelstenen af en hulde zich in een eenvoudig monnikskleed. In korte tijd bereikte hij er een hoge graad van volmaaktheid ...'.* Een zo'n vrome, maar vooral ook begaafde en ervaren man kon niet

onopgemerkt blijven. Ook niet bij het pauselijk hof. En zo werd Gregorius benoemd tot gezant bij de keizer in Constantinopel. Daar kon hij zes jaar lang een politiek machtscentrum van nabij bestuderen, een ervaring die hem later in zijn leven nog goed van pas zou komen. Ook maakte hij daar natuurlijk kennis met de luisterrijke Byzantijnse liturgie.

Weer terug in Rome assisteert hij de paus bij het schrijven van brieven over theologische kwesties. Wanneer deze paus Pelagius als eerste slachtoffer van een heersende pestepidemie sterft, wil men Gregorius als zijn opvolger. Ieder is met deze keuze uiterst ingenomen, behalve de gekozene zelf.

Een vlucht poging zijnerzijds mislukt, want juist met het oog op hem worden de stadspoorten dag en nacht bewaakt. 'Ten slotte' - zo vervolgt zijn levensbeschrijver - 'wisselde hij van kleding en kreeg hij een paar handelaren zover dat ze hem in een groot vat op een vierspan de stad uit zouden rijden. Weldra trok hij de bossen in en zocht hij in de grotten een schuilplek, waar hij zich drie dagen verscholen hield'.

Wanneer hij daar ontdekt wordt, troont men hem mee en wijdt hem, al tegenstribbelend, tot paus.

Patroon van de kerkmuziek

Latere levensbeschrijvingen hebben meer aan deze paus Gregorius I toegeschreven, dan hij in werkelijkheid gedaan kan hebben. Dat neemt niet weg dat hij een van de markantste pauzen van zijn tijd is geweest, die het toevoegsel "de Grote" met recht achter zijn naam heeft staan. Onder zijn leiding is Rome opnieuw het centrum van het christendom geworden. Maar 'patroon van de kerkmuziek' en 'naamgever van het gregoriaans' draagt hij die titels wel terecht?

Ook voor een antwoord op deze vraag zullen we vooral een beroep moeten doen op - naast dat hij een heilige was! - zijn organisatorische en diplomatieke kwaliteiten. Het was in zijn tijd dat grote delen van West-Europa (met name Engeland) werden gekerstend door de monniken, die door Gregorius werden uitgezonden. De verdere verspreiding van het christendom vroeg o.a. om een strakkere organisatie en eenheid op het gebied van de liturgie. Zo kan bijvoorbeeld vrijwel zeker de ordening van het liturgisch jaar, van de voorvasten tot en met Pasen, mét de daarbij behorende gezangteksten op het conto van deze paus worden geschreven.

Als onderdeel van zijn pogingen het gezag van de kerk van Rome te versterken werd er door deze paus ook druk uitgeoefend, om de plaatselijke ritus (de Mozarabische, Gallicaanse, Ambrosiaanse, Keltische) te vervangen door de Romeinse, met alle consequenties ook voor de muziek van deze afzonderlijke tradities. Zowel op het gebied van de liturgie als dat van de muziek heeft paus Gregorius eenheid in de verscheidenheid gebracht.

Enkele eeuwen later is Karel de Grote met een zelfde streven naar eenheid behept. Wanneer deze ter wille daarvan de liturgische boeken uit Rome en de Romeinse zangtraditie in zijn rijk tracht in te voeren, zal dat uiteindelijk uitgroeien tot wat als de Romeinse liturgie en het gregoriaans bekend is geworden.

Er is in de vele geschriften die er van paus Gregorius bewaard zijn gebleven, geen passage te vinden die een bijzondere muzikale belangstelling verraadt. Over het feit of deze paus ook de stichter zou zijn van de pauselijke kapel, de Schola cantorum verschillen de auteurs, die ik raadpleegde, van mening. De beschrijver van zijn leven uit de 15e eeuw is daar zeker van en weet ook nog enkele sappige details te melden. 'Gregorius trof vaste regelingen voor de liturgie en koorzang en hij stelde een zangschool in. Daarvoor liet hij twee gebouwen neerzetten, een naast de Sint-Pietersbasiliek, de ander naast de kerk van Lateranen. Daar bevinden zich tot op de dag van vandaag het bed waarop hij lag als hij het koor leidde, de zweep waarmee hij de zangertjes dreigde en het originele antifonenboek, en alles wordt er met passende eerbied bewaard'.

Gerard Kock

(dit artikel verscheen eerder in "Opmaat", jrg.22, nr.3, mei 2007 en is overgenomen met toestemming van de auteur)

Alle citaten in dit artikel zijn ontleend aan: HUNINK. V en NIEUWENHUIS, M (vert.), Jacobus de Voragine, De hand van God, De mooiste Heiligenlevens uit de Legenda aurea, Athenaeum - Polak & van Gennep, Amsterdam 2006 (pag. 52 - 70)

Symposium over muziek in eredienst

verzet tegen dominantie orgel in kerk

Het orgel hoeft niet te verdwijnen uit de kerk, maar laat het niet altijd dominant aanwezig zijn in de kerkdienst. Dat vindt ds. Hans Visser, emeritus predikant van de Pauluskerk in Rotterdam. Zaterdag was hij een van de sprekers op een minisymposium in de Pauluskerk.

De bekende Pauluskerk wordt afgebroken. Over vier jaar staat er op dezelfde plek een nieuwe, veel kleinere Pauluskerk. Het uit 1961 daterende Van Vulpenorgel, een monumentaal instrument dat is opgenomen in de lijst van nationaal erfgoed, is voor die nieuwe Pauluskerk te groot. Daarom krijgt het Van Vulpenorgel een plek in de nieuwe Rehobothkerk van de hersteld hervormde gemeente te Middelharnis.

Een aantal organisten bracht het orgel zaterdag voor het laatst in de Pauluskerk tot klinken. Aan het muzikale afscheid was een minisymposium gekoppeld. Vandaag begint orgelmaker Sicco Steendam met de verhuizing van het orgel naar Middelharnis. Daar moet het orgel rond Kerst weer dienstdoen. Ds. Visser trok zaterdag van leer tegen de dominantie van het orgel in de kerkdienst. Tegen het orgel als muziekinstrument heeft hij geen bezwaar. Ook zei hij muziek van belang te vinden voor de kerkdienst. Volgens de predikant heeft een kerkdienst ook een niet-muziekgehalte: de stilte. De stilte kan overgaan in muziek. "Stilte is een voorwaarde voor muziek." Behalve muziek is voor ds. Visser het Woord van groot belang. Muziek mag het Woord niet verdringen. En waarom is het niet mogelijk om in een kerkdienst gebruik te maken van allerlei instrumenten, zoals fluiten, cymbalen, harpen, trompetten en trommels, zo vroeg hij zich hardop af. "Dat zou de kerkdienst verlevendigen en mensen trekken. Maak er een rijke variatie van en laat het orgel niet zo dominant aanwezig zijn."

Voor organist, componist en neerlandicus Dirk Zwart zijn, naast het orgel, ook andere instrumenten geschikt voor gebruik in de kerk. "Maar waar halen we al die instrumentalisten vandaan om in een kerkdienst te spelen?" vroeg hij zich af. "Ik heb wel eens geprobeerd een dergelijk orkestje te vormen in mijn kerk. Dat blijkt niet gemakkelijk. De oplossing voor het probleem is: het orgel. Steek de stekker in het stopcontact en de duizenden orgelpijpen worden van adem voorzien en je hebt maar één persoon nodig om het te bespelen."

Juist in die ene persoon zit volgens Zwart echter vaak het probleem. "Met hem staat of valt het resultaat." Daarbij doelde hij op de vele amateurorganisten die liefhebbers zijn van hun eigen orgelspel. "Ze zijn vaak tevreden met hun eigen beperkingen, beheersen slechts één stijl en lopen de gemeente niet zelden voor de voeten met hun ritmische slordigheid."

Zwart: "Dát is het wat onbehagen wekt. Op grond daarvan gaan er stemmen op om het orgel maar af te schaffen. Vrijwel alle anti-orgel-uitingen komen voort uit teleurstelling. Het orgel is het punt niet. Dat wat uit het orgel komt, daar klemt de zaak."

Evenals ds. Visser spaarde Zwart heilige huisjes niet. Zo noemde hij het orgel bij uitstek geschikt voor religieuze massage. "De mensen moeten toch een beetje in een gewijde sfeer raken als ze in de kerk komen. Bovendien is het orgel bijzonder handig voor het produceren van pauzemuziek tijdens geldinzamelingen. Voor de mensen praat het prettiger als er wat orgelmuziek klinkt, omdat je daar niet naar hoeft te luisteren."

Voor Zwart blijft een organist die vakmanschap aan dienstbaarheid weet te paren een onmisbare figuur in de kerk. "En de klank van het orgel blijft de perfecte basis voor de meest natuurlijke inbedding van de gemeentezang." (rknieuws.net, 25 juni '07)

'Kerkgebouwen lopen gevaar door regeringsbeleid'

Door een nieuwe tijdelijke beleidsregel van minister Plasterk over de aanwijzing van beschermde monumenten loopt het voortbestaan van een aantal kerkgebouwen gevaar. Het gaat dan vooral om met sloop bedreigde oudere kerkgebouwen, die juridisch niet beschermd zijn. Dat meldde de Task Force Toekomst Kerkgebouwen, een landelijk burgerinitiatief dat zich inzet voor het behoud van kerkgebouwen, gisteren.

De regering wil honderd van de meest waardevolle monumenten uit de periode 1940-1958 aanwijzen voor op de monumentenlijst. Die honderd monumenten omvatten echter niet alleen kerken, maar bijvoorbeeld ook industrieel erfgoed. De beleidsregel, die 1 juli van kracht werd, sluit aan bij het beleid van het vorige kabinet. Dat bepaalde dat er geen monumenten van vóór 1940 worden aangewezen, omdat de belangrijke kerkgebouwen nagenoeg allemaal zouden zijn beschermd.

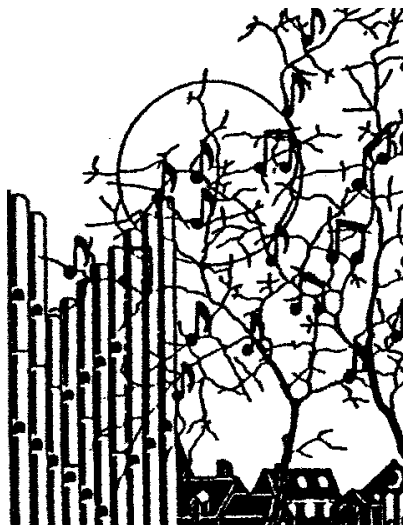

St.-Jozefkerk in Kaatsheuvel (foto: Stichting Erfgoed Kaatsheuvel). Kerk en pastorie, gebouwd in 1936, werden onderworpen door architect C.H. de Bever. De gemeente Loon op Zand, het bisdom Den Bosch en het Parochiebestuur Kaatsheuvel willen dit kerkcomplex slopen. De Stichting Erfgoed Kaatsheuvel verzet zich daartegen.

De taskforce heeft bezwaren tegen een beleid dat onderscheid maakt tussen monumenten van voor en na 1940 en het aantal nieuwe aanwijzingen beperkt tot maximaal honderd. Volgens de organisatie is het gevoerde beleid in strijd met de Monumentenwet, die dit onderscheid niet maakt. Voor groepen die zich inzetten voor de bescherming van kerkgebouwen van voor 1940 is het beleid van minister Plasterk "een enorme domper", aldus de taskforce. "Ze hadden gehoopt dat de omstreden tijdelijke beleidsmaatregelen van het vorig kabinet van tafel zou gaan, omdat de regering zegt belang te hechten aan religieus erfgoed." Volgens de taskforce kunnen alleen gemeenten kerkgebouwen van voor 1940 beschermen door deze een monumentenstatus te verlenen. "Veel gemeenten werken echter hard mee aan de sloop van kerkgebouwen, daartoe aangespoord door kerkeigenaren."

De taskforce wil dat de regering de beleidsregel aanpast aan de Monumentenwet en het regeerakkoord en dat ze goede afspraken maakt met provincies en gemeenten over het behoud van kerkgebouwen. Minister Plasterk deelde vorige week mee een discussie over een "deltaplan voor de toekomst van kerkgebouwen" te willen starten.

Voorbeelden van naoorlogse kerken die gevaar lopen zijn de kerkgebouwen die behoren tot de internationaal bekende architectonische stroming van de zogeheten Bossche School. Velen van deze godshuizen werden ontworpen door Jan van der Laan. In maart sneuvelde al 'zijn' Nazarethkerk in Oosterhout. Jan van der Laan is de broer van de benedictijn Dom Hans van der Laan, die de beroemde abdij van Vaals ontwierp. (www.katholieknederland.nl, 4 juli '07)

Berichten

Liedsuggesties kerkelijk jaar 2007/2008

Voor iedereen die zich bezighoudt met de planning van de liturgische gezangen is het goed om te weten dat via internet een bestand (pdf om te downloaden) met liedsuggesties voor zon- en feestdagen ter beschikking wordt gesteld. U kunt het vinden onder www.katholiekederland.nl/lit_kalender/.

Als eerst worden steeds de gregoriaanse propriumgezangen van de dag gegeven (met paginanummers uit het Graduale Romanum 1974 en uit het Gregoriaans Missaal, tevens verwijzingen naar het oude Graduale Romanum). Daarna volgen dan de suggesties voor de Nederlandse gezangen met verwijzingen naar diverse zangbundels en andere vindplaatsen. Bij deze suggesties nemen de antwoordpsalm en het alleluia (als onderdeel van de woorddienst) een aparte plaats in. Er wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de gegeven teksten in het lectionarium. Onder het kopje 'overige gezangen' worden voorstellen gedaan voor het zingen van liederen die overeenstemmen met de lezingen van de dag, het feest dat wordt gevierd en/of de liturgische tijd van het jaar. (RH)

Langst zingende kerkkoorlid neemt afscheid

Jan Wever (93) heeft op zondag 8 juli afscheid genomen als actief zingend kerkkoorlid. Hij begon op 9-jarige leeftijd bij het jongenskoor van Onderdijk (tot zijn twaalfde) en zong vanaf zijn 17e jaar (1931) 76 jaar onafgebroken bij het herenkoor, later parochieel gemengd koor St.Martinus te Westwoud. Als trouw lid en vaste tenor heeft hij vele duizenden malen de trap naar de koorzolder betreden. Op 24 juni was zijn laatst gezongen mis! Op zondag 8 juli heeft hij de feestelijke dankmis (aanvang 9.30 uur), met de Messe Brève van Gounod, echter beneden beluisterd.

Nadat vorig jaar zijn vrouw overleed en zijn verminderde gezondheid een verhuizing naar het Noorderlandhuis te Hoogkarspel noodzakelijk maakte, heeft Jan Wever nog tot Pasen 2007 meegerepeerd. Met zijn afscheid komt er een einde aan zo'n 80 jaar kerkkoor-lidmaatschap; hij is daarmee het langst zingende kerkkoorlid van Nederland!

24 uur per dag kerkmuziek via internet

De IKON is op 20 juli gestart met het uitzenden van kerkmuziek via internet, 24 uur per dag en zeven dagen per week. Volgens de omroep bestaat in de hele wereld nog geen webradio met alleen maar dit soort muziek.

De webradio (eindredacteur is Kees Schuurman) gaat Musica Religiosa heten, naar het gelijknamige IKON-radioprogramma. Dat is geen muziek als die van het EO-programma "De Muzikale Fruitmand" of "Psalmen voor nu". In totaal staan er 250 cd's met kerkmuziek in de computer; genoeg voor twee weken non-stop muziek. 's Avonds is er alleen muziek van vaderlandse bodem onder

de titel Neerlandica. Er is geen presentator!

Op de website van de omroep is te lezen welke muziek er uitgezonden wordt en een link naar de website van de platenmaatschappij. Bij het realiseren van de webradio werkt de IKON samen met zendgemachtigde Zendtijd voor Kerken (ZvK).

Het reguliere programma Musica Religiosa op Radio 5 loopt zo goed, dat ze volgend seizoen een uur uitzendtijd krijgt; nu is dat een half uur. Wellicht dat de bezoekersaantallen nog meer stijgen? We hopen het. (RH; www.orgelnieuws.nl, 22 juli '07)

Kees Hoeksema erevoorzitter KNOV

Tijdens de Algemene Jaarvergadering van de KNOV op 2 juni jl. te Zwolle is afscheid genomen van hun voorzitter Kees Hoeksema. Gezien zijn verdiensten op beleidsniveau, maar ook zijn buitengewone inzet met betrekking tot de positie van de kerkmusicus, is hij benoemd tot erevoorzitter van de KNOV. Van harte gefeliciteerd! (RH; De Orgelkrant, juli/aug.'07)

Orgelmakers in Nederland

Het Orgelmuseum Elburg organiseert dit najaar een uitgebreide expositie onder het motto: "Bouwers van Koninklijke instrumenten" (orgelmakers in Nederland). Het museum is nog op zoek naar curieuze voorwerpen (foto's, orgelonderdelen, enz.). Wanneer u iets in uw bezit heeft waarvan u denkt 'dat is nou typisch iets voor deze tentoonstelling', neemt u dan eens contact op met Maarten Seijbel, Wildemaetstraat 43, 8081 AX Elburg, tel. 0525-681486. (RH; www.orgelnieuws.nl, 11 juli '07)

Orgelencyclopedie wordt uitgebreid

De uitgever van de encyclopedie 'Het Historisch Orgel in Nederland' heeft besloten om de in 1997 voorziene twaalf delen uit te breiden met twee delen en een supplement. Het bestuur van de Stichting Nationaal Instituut voor de Orgelkunst kon dat besluiten, nadat de financiering dankzij belangrijke bijdragen van o.m. het Prins Bernhard Cultuurfonds en het VSBfonds rond was gekomen. Deze uitbreiding was nodig, omdat de oorspronkelijk gekozen opmaak onvoldoende ruimte bood, er meer Nederlandse orgels uit de tweede helft van de 19e eeuw voor opname in aanmerking kwamen en nu ook enige belangrijke orgels van ná 1915 gedocumenteerd kunnen worden. De RACM (vml. RDMZ) continueert zijn inbreng van foto's. Op 30 juni is het twaalfde deel (1886-1894) gepresenteerd. Voor meer info: www.nationaalinstituutorgelkunst.nl of Hans Steketee, 020-4236881, nivo@snivo.demon.nl. (RH; Orgelkrant/Orgelvriend, juni '07)

Lexicon der Orgel

Bij de Duitse uitgeverij Laaber-Verlag verscheen "Lexicon der Orgel". Het telt

ca. 1000 blz., ruim 100 (deels kleuren-)afbeeldingen en een voorwoord van Ton Koopman. Vóór 31 december 2007 kost het 128 euro (daarna 148 euro). Het boek omvat ruim 900 items over orgelkunde/orgelbouw, orgelpraktijk, pedagogiek, componisten en hun werken (het zwaartepunt), orgelbouwers, organisten en orgelpedagogen (van Marie-Claire Alain tot Gerd Zacher). De schrijvers zijn hoogleraar orgelkunde, -geschiedenis en -didactiek Hermann J. Busch en musicoloog Matthias Geuting. Voor meer info: Laaber-Verlag, Regensburger Strasse 19, D-93164 Laaber, info@laaber-verlag.de of www.laaber-verlag.de

Nationale Orgeldag 2007

Op 8 september, de zaterdag van Open Monumentendag, wordt voor het zesde achtereenvolgende jaar de Nationale Orgeldag gehouden. Met deze dag wordt beoogd zoveel mogelijk bezoekers van kerken nader kennis te laten maken met het orgel, waarbij veelal het orgel wordt bespeeld en zo mogelijk wordt gedemonstreerd. Door uitleg en het verstrekken van informatie en documentatie wordt bij de bezoekers de interesse gewekt voor dit ambachtelijke culturele erfgoed. Op veel plaatsen vinden specifieke manifestaties plaats rond het instrument. De openingsmanifestatie is in Leeuwarden. Een overzicht van deelnemende kerken is te vinden op www.nationaleorgeldag.nl (RH, De Orgelvriend, juni '07)

KNOV: Fysieke aspecten van orgelspelen

Op zaterdag 17 november organiseert de KNOV een symposium over de fysieke aspecten van het orgelspelen. Alle (vak)organisten hebben te maken met de invloed die het orgelspelen heeft op het menselijke lichaam. Diverse organisten blijken tijdens hun loopbaan fysieke klachten te krijgen die vakgerelateerd zijn. Tot op heden is hiervoor binnen de orgelwereld echter weinig aandacht. De KNOV wil met dit symposium in die leemte voorzien.

In de ochtend zal audioloog Wim Soede aandacht besteden aan de overbelasting van het gehoor. Zijn mede-onderzoeker Hans Troost zal spreken over onder meer gehoorbescherming en diverse vormen van gehoorschade. In het middagprogramma spreekt orthopedisch chirurg A.B.M. Rietveld, verbonden aan het Medisch Centrum voor Dansers en Musici in Den Haag, over de lichaamshouding tijdens het musiceren.

Het symposium zal plaatsvinden in de middeleeuwse Petruskerk te Woerden. De beide orgels (het grote orgel uit 1768 van J.H.H. Bätz en het koororgel uit ca.1930/1987 van de gebr. Van Vulpen) zullen die dag bespeeld worden. (RH; De Orgelkrant juli/aug.'07)

Duizenden orgelconcerten

Als we de 'Zomeragenda 2007, orgelconcerten' van de KNOV/GOV bekijken kunnen we met hoofdredacteur Jan Smelik constateren, dat "het grote aantal

concerten laat zien dat de Nederlandse orgelcultuur bloeit. En wanneer men over die bloei wat pessimistisch wil zijn, kan in elk geval vastgesteld worden dat er (nog) talloze orgelcommissies bestaan die dit jaar weer enthousiast veel tijd en energie hebben gestoken in het organiseren van concerten". Ik hoop dat u ook genoten heeft, deze zomer! (RH)

Contact- en studiedagen voor organisten

De DSGV-Haarlem organiseert nog twee contact- en studiedagen voor amateur-organisten, waarbij bijzondere historische orgels centraal staan. Deze dagen vinden plaats op zaterdag 22 september in de Oude Kerk te Amsterdam (Vater-Müller-Witte-orgel), 10.00-13.00 uur. En op zondag 21 oktober in de Duif te Amsterdam (Smits-orgel), 13.30-16.30 uur. Voor informatie: Mark Heerink, 06-23400843, m.heerink@planet.nl. Zie ook www.nsgvhaarlem.nl. (RH; Doorgeven 2007-3)

'Stichting tot Behoud' stelt prijs in

Het bestuur van de Stichting tot Behoud van het Nederlandse Orgel te Elburg heeft besloten een prijs van verdienste in te stellen voor personen die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de restauratie van een historisch orgel in ons land. De prijs zal onder meer bestaan uit een oorkonde en een bijbehorende penning, en zal op de jaarlijkse donateursbijeenkomst van de stichting worden uitgereikt. Kent u één of meer personen waarvan u vindt dat deze voor de prijs in aanmerking komt/komen, dan kunt u dit kenbaar maken bij de voorzitter van de stichting, Maarten Seijbel, Wildemaetstraat 43, 8081 AH Elburg, tel. 0525-681486. (RH; De Orgelvriend, juli/aug.'07; De Orgelkrant, juli/aug.'07)

"Kerkorgelprikbord" weer geopend

Sinds 10 mei staat het 'prikbord' van de website <http://kerkorgel.pagina.nl> weer open voor bijdragen en reacties. Na de sluiting op 2 maart kreeg beheerder Peter van Dongen zoveel verzoeken binnen om weer te openen, dat nu een zestal trouwe bezoekers in wisseldienst ervoor gaan zorgen, dat de "aangename sfeer en goede smaak" gegarandeerd worden. Men kan zich aanmelden via een inlogprocedure (niet meer onder schuilnaam); bij twijfel wordt men geblokkeerd! (RH; De Orgelvriend, juli/aug.'07)

Paus zegent nieuw orgel Vaticaanstad

Op donderdag 31 mei bezocht paus Benedictus XVI de regering van Vaticaanstad. In de vooravond zegende hij in de kapel van Vaticaanstad het nieuwe orgel en een gerestaureerd schilderij van Melanzio. Welke orgelbouwer het orgel gemaakt heeft is mij niet bekend. (RH; rknieuws.net, 1 juni '07)

Mozart schreef voor draaiorgel

Het Nationaal Museum Van Speelklok tot Pierement in Utrecht gaat samen met

het Russische museum De Hermitage in Sint-Petersburg onderzoek doen naar een compositie van Mozart. Het gaat om het Andante, KV 616, dat Mozart schreef voor mechanisch orgel (draaiorgel). Het genie componeerde vaker voor draaiorgels. Er zijn nog drie stukken bekend, waaronder het Andante. De originele orgelpartituur bestaat nog wel, maar de orgels waarvoor de muziek werd geschreven niet meer. Die zijn eigenlijk wel nodig om de muziek op af te draaien. Om het nu toch weer te kunnen spelen, op een ander orgel, is onderzoek nodig dat een nieuwe afspeelbare partituur mogelijk maakt. (RH; NHD 7-5-'07)

Noveenkaarsen met afbeelding St. Caecilia

Bij Kaarsenfabriek Papot-Van Moorsel kan men o.a. noveenkaarsen bestellen voor slechts 3,30 euro met een afbeelding van St. Caecilia, uiteraard spelen op een orgel. Let u echter wel op de verzendkosten, die veel hoger zijn, dus ligt het voor de hand om hiervan gelijk (voor bijv. een bijzondere gelegenheid of jubileum) meerdere te bestellen!

Voor meer info: Papot-Van Moorsel, Nieuwenhuizenweg 15, 2314 XP Leiden, tel. 071-3010284/3010225, fax. 071-3012303, info@papot.nl of www.papot.nl. (RH)

Renaissance-klokkenspel terug in dom

's Werelds grootste klokkenspel uit de tijd van de renaissance keert terug in de dom van het Zuid-Duitse stadje Friesing. Op 24 november zullen de acht historische en twee nieuw gegoten klokken voor het eerst in de noordelijke toren van de kerk beieren. De acht oude klokken stammen uit het jaar 1564. Bisschop Moritz von Sandizell van Freising schonk ze, nadat het klokkenspel door brand was verwoest. Samen met de nieuwe klokken en de Korbinianus-klok in de zuidelijke toren kunnen zij de melodie van het Marialied Salve Regina laten horen. Korbinianus is de patroonheilige van het aartsbisdom. (RH; NHD 6-8-'07)

Schola Cantorum Kennemerland

Sinds 1973 is de Schola Cantorum Beverwijk actief in het gehele Kennemerland (grootweg tussen Haarlem en Alkmaar). Vandaar dat men de naam gewijzigd heeft! Ruim 30 jaar staat dit koor o.l.v. Ko Ariëns, die zich grondig heeft verdiept in de uitvoeringspraktijk van het Gregoriaans. De nieuwe website (mèt geluidsfragmenten) geeft veel informatie. Sinds kort repeteert (en studeert) men wekelijks en is de kwaliteit nog hoger. Regelmatig worden uitzendingen van KRO/RKK verzorgt! Wilt u het koor eens live beluisteren, kijk dan op hun agenda. Voor mee info: www.scholacantorumkennemerland.nl. (RH)

Jongeren-cd "Give, Give, Give"

Bovengenoemde cd, met o.a. muziek van The Fruits, Groep Focolare, Groep

Emmanuel, de Miracle City Singers en Jongerenkoor Connection. De cd is te bestellen door een email te sturen naar info@jongkatholiek.nl met daarin naam en adresgegevens; daarna volgt de cd met factuur (10 euro excl. verzendkosten). De cd bevat tien verschillende nummers uit de liederenbundel 'Breng mij over grenzen' (eerder besproken in ons KDOV-blad) die uitgegeven is voor de vorige Wereldjongerendagen. Studio Elim (Tilburg) heeft voor deze productie een uitgelezen groep musici bij elkaar gebracht die de bekende liederen vernieuwend heeft bewerkt. Ook zijn bewerkte nummers van o.m. Taizé-liederen opgenomen. (RH; Samen Kerk, juli/aug.'07)

18e Jongerenkorenfestival Rijsbergen

In het weekend van 2 en 3 juni hebben zo'n 25 jongerenkoren deelgenomen aan al weer het 18e Nationale Jongerenkorenfestival in Rijsbergen. Sinds 2006 is er ook een Kinderkorenfestival. Volgens Jan Schuurmans, medewerker kerkmuziek van het bisdom Breda, "geven de organisatoren een stimulans aan het liturgische lied in Nederland. Er verschijnen niet veel nieuwe werken voor jongerenkoren. Ook op die manier bewijst het Nationaal Jongerenkorenfestival zijn waarde". (RH; rknieuws.net, 10 mei '07)

Bisdom Haarlem: meld jongerenkoor aan!

Onlangs is een nieuwe website voor jongeren in het bisdom Haarlem gelanceerd: www.jongbisdomhaarlem.nl. Op deze site kunnen niet alleen jongeren- en tienergroepen zich aanmelden en een eigen gedeelte van de site beheren, maar ook jongeren- en tienerkoren! Belangstellenden kunnen dan via deze site zien waar een koor actief is en wanneer de repetities zijn. Aanmelden dus! (RH; Doorgeven 2007-3)

Studiedag kinderkoor DSGV Den Bosch

Op zaterdag 29 september vindt in Den Bosch een studiedag plaats voor dirigenten van kinder- en jeugdkoren. Op deze dag wordt aandacht besteed aan de nieuwe uitgaven "Zin in Zang", een handreiking aan dirigenten van kinderkooren in parochie en gemeente en aan "Sterren aan de Hemel", een partituur, kooruitgave en cd met een geschikt basisrepertoire voor een kinderkoor. De dag, georganiseerd door de diocesane Gregoriusvereniging Den Bosch, duurt van 10.00-15.00 uur. Plaats: Emmauskerk, Boschmeersingel 26 te 's-Hertogenbosch. (RH; nieuwsbrief 4 DSGV Den Bosch)

Nieuw beleid DSGV Den Bosch

Het DSGV-bestuur Den Bosch heeft haar beleidsplan 'Beleid op maat' vastgesteld. Men wil vooral meer maatwerk leveren in de muzikaal-liturgische dienstverlening aan parochies. "We kunnen niet meer zoals vroeger bisdombreed sturing geven aan de liturgische muziek, maar hopen juist met kleinschalige projecten resultaten te behalen", aldus het bestuur. Het

beleidsplan staat op de website www.nsgvdenbosch.nl. Voor meer info: nsgv@bisdomdenbosch.nl. (RH; nieuwsbrief DSGV Den Bosch, mei '07)

Zangdag Nederlandstalige Liturgische Muziek

Op zaterdag 29 september organiseert de DSGV-Haarlem in de Engelbewaarderskerk te Hoorn een zangdag Nederlandstalige liturgische muziek voor dirigenten en leden van gemengde koren, middenkoren en cantorijen. Op deze dag zullen onder andere twee nieuwe psalmcomposities voor driestemmig gemengd koor en orgel van Jan Valkestijn officieel hun première beleven. (RH; Doorgeven 2007-3)

Ridder in de Orde van Sint Sylvester, hoge pauselijke onderscheiding voor Hans Besselink uit Margraten

De heer J.W.J. (Hans) Besselink uit Margraten heeft zondag 10 juni een hoge pauselijke onderscheiding ontvangen. Hij is benoemd tot ridder in de orde van Sint Sylvester. Besselink kreeg de onderscheiding vanwege zijn verdiensten op het terrein van de kerkmuziek, zowel op diocesaan alsook op landelijk niveau. Hans Besselink (75) heeft sinds 1969 als componist veel kerkmuzikaal werk geschreven voor instrumentale ensembles, eenstemmig koor, meerstemmig mannenkoor, gemengd koor met of zonder begeleiding en voor solostemmen. Ook schreef hij motetten op Latijnse teksten en liederen in de Cantatoriumreeks, waarvan 36 composities zijn opgenomen in DoNeK (Documentatie Nederlandstalige Kerkmuziek). Sinds 1991 is Besselink lid van de begeleiding van koor- en volkszang. Ook was hij componist van het jubileumlied bij gelegenheid van het 125-jarig bestaan, lid van het dagelijks bestuur en adviseur van de diocesane afdeling van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging, de vereniging voor de liturgische muziek in de rooms-katholieke kerk.

In 1984/85 was hij lid van de commissie Pausbezoek aan Limburg en ondersteunde hij als directeur van het Conservatorium Maastricht het ad-hoc blazersensemble voor van de landelijke Sint-Gregoriusvereniging. Vanaf 1994 was hij actief voor Cedame, de Europese conferentie van kerkmuziekorganisaties. Van 1992 tot 2001 was hij bisschoppelijk inspecteur kerkmuziek voor de Nederlandse kerkprovincie. Mede dankzij zijn inzet is de kerkmuziekopleiding tot nu toe behouden op het Conservatorium van Maastricht.

Besselink is geboren in Margraten en woont daar nog steeds. Hij is gehuwd en vader van vier dochters. De versierselen, behorend bij de onderscheiding, werden uitgereikt door bisschoppelijk vicaris voor liturgie en kerkmuziek, mgr. dr. Theo Willemsen, tijdens het afscheidsdiner voor de heer Besselink van het NSGV-bestuur in restaurant Hof van Herstal te Echt. De orde van Sint Sylvester werd in 1841 ingesteld door paus Gregorius XVI en kent drie klassen: Grootkruis, Commandeur en Ridder. De orde is vooral gecreëerd om leken te

eren die actief zij in het apostolaat en de verkondiging. (www.rknieuwsnet.nl, 11 juni '07)

Paul Hameleers gehuldigd

Vrijdag 29 jl. heeft het diocesane afdelingsbestuur bisdom Haarlem afscheid genomen van Paul Hameleers (86), die bijna 35 jaar deel heeft uitgemaakt van dit bestuur. Tijdens het afscheidsdiner in zijn woonplaats Amsterdam werd hem door de secretaris van het landelijk hoofdbestuur, H. Valk, de hoogste onderscheiding van de vereniging aangeboden. In zijn speech preees Valk het scheidend bestuurslid voor zijn bijzondere inbreng in de NSGV, zowel op diocesaan als op landelijk niveau, met name op het gebied van de kinderzang. Hij memoreerde ook de vurige pleidooien van Hameleers om de culturele waarde van de kerkmuziek niet uit het oog te verliezen. Als bijzondere gast was oud-bestuurslid mgr. Jan Valkestijn aanwezig, die in de vorm van een lied op geestige wijze hulde bracht aan zijn vriend Hameleers. (RH; Samen Kerk, juli/aug.'07)

40 jaar Vereniging voor Latijnse Liturgie

Op zaterdag 6 oktober 2007 zal de Vereniging voor Latijnse Liturgie haar 40-jarig bestaan vieren in 's-Hertogenbosch in aanwezigheid van mgr. A. Malcolm Ranjith, secretaris van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten te Rome. Voor meer info: www.latijnseliturgie.nl.

Drie maanden gratis DoNeK

DoNeK (Documentatie Nederlandstalige Kerkmuziek) is een zoekprogramma. U kunt nu drie maanden gratis en zonder verdere verplichtingen gebruik maken van DoNeK op internet. Stuur u dan een bericht naar info@nsgv.nl met uw naam en adres en met de mededeling dat u drie maanden DoNeK gratis wenst te gebruiken en u ontvangt na korte tijd de persoonlijke toegangscode (RH; Doorgeven, '07-2)

Benedictus: bezoek concert JP II ongepast

Paus Benedictus XVI bekent in zijn boek 'Johannes Paulus II, mijn geliefde voorganger', dat hij het niet gepast vond dat JP II een concert bijwoonde van de Amerikaanse cultfiguur Bob Dylan. Aan het slot van het concert voor katholieke jongeren op 27 september 1997 in Bologna vond er een ontmoeting plaats op het podium tussen idool van de protestgeneratie van de jaren zestig en de toen 77-jarige paus. In een gesprek na het concert herinnerde de paus destijds aan het lied 'Blowing in the wind'. "Het is waar dat het antwoord op jullie levensvragen door de wind wordt gedragen", zei de Poolse paus. "Maar het is de wind van de adem en de stem van de Geest en niet de wind die alles uiteen jaagt in een draaikolk van het niets". De 'bekende' geloofsbelijdenis op deze melodie zal daar niet gezongen zijn ... wat zou Benedictus daarvan vinden ...? (RH; KN, 16-3-'07)

Componisten-brochures

Op zoek naar meer informatie over een bepaalde componist (voor een programmaboekje bijvoorbeeld)? Donemus heeft over de meeste Nederlandse componisten digitale informatie beschikbaar en over een aantal van hen ook een brochure samengesteld met een essay van een musicoloog of een gerenommeerd muziekjournalist, een biografie, een bibliografie, een up-to-date werkenlijst en een overzicht van in de handel verkrijgbare cd's. Er zijn brochures als pdf te downloaden over o.m. Röntgen, Diepenbrock, Keuris, Manneke, De Leeuw, Kox en Franssens. Kijk op www.donemus.nl/componisten (RH; Zing, juli/aug.'07).

Cd's en dvd's ruilen

Is die ene cd inmiddels zo grijsgedraaid dat u hem niet meer kunt horen? Uitgekeken op steeds diezelfde film? Kijk dan eens op mailmydisc.com. Daar kunt u al uw cd's en dvd's ruilen voor andere (legale) exemplaren. Eenmaal aangemeld, geeft u aan welke schijffjes u wil ruilen en welke u daarvoor in de plaats wilt. Zodra er een match is, ontvangt u het schijffje van Mailmydisc per post. Dat kost 1 euro per ontvangen cd of dvd. Wie een kopie stuurt in plaats van een originele schijf, wordt meteen uit het bestand gewist. (RH; NL, jrg.9, nr.2, zomer 2007)

Liefdesleven van priester en componist Vivaldi verfilmd

In oktober vinden in Venetië en Kroatië de eerste opnames plaats voor een speelfilm over het leven van de violist en componist Antonio Vivaldi (1678-1741). Boris Damast zal de film, gebaseerd op een scenario van de journalist Steven Freedman, regisseren en produceren. De première vindt volgens planning in 2008 plaats. Vivaldi wordt vertolkt door Joseph Fiennes, die eerder historische figuren als William Shakespeare en Maarten Luther speelde. De Nederlandse actrice Carice van Houten neemt de rol van Vivaldi's geliefde Julietta voor haar rekening. Andere belangrijke rollen zijn voor Malcolm McDowell (Caligula) en Gérard Depardieu.

De film concentreert zich op de beginjaren van Vivaldi, toen hij als pas gewijd priester vioolleraar werd in een tehuis voor wezen en bastaardkinderen van Venetiaanse courtisanes. Vivaldi schreef vioolconcerten, orgelwerken, opera's, cantates en liturgische stukken. Zijn bekendste werk is *Le Quattro Stagioni* ('De Vier Jaargetijden'). Zijn oeuvre wordt gerekend tot de Barok. Vivaldi werd in 1703 tot priester gewijd en kreeg al snel de bijnaam *Il prete rosso* ('de rode priester'), mogelijk vanwege zijn rode haar. Volgens sommige levensbeschrijvingen zou hij tijdens het opdragen van de Heilige Mis geregeld muzikale inspiratie hebben gekregen. Hij verliet dan het altaar om de muziek die hij in zichzelf hoorde op te schrijven. Al een jaar na zijn wijding stopte hij met mislezen, waarschijnlijk omdat hij astma had. Vivaldi stapte niet uit het priesterambt; hij bleef zijn brevier bidden en zijn clericale tenue dragen. Met de

celibaatsgeloofte heeft hij het nooit erg nauw genomen. (www.katholieknederland.nl, 24 juli '07)

Rolling Stones zingen voor Poolse slachtoffers busongeluk

De Rolling Stones zullen een deel van de opbrengsten van hun optreden morgen in de Poolse hoofdstad Warschau aan de familie van de slachtoffers van het busongeval in de Franse Alpen schenken. Het ongeval kostte eergisteren 26 Poolse pelgrims het leven. Het Stones-concert gaat gewoon door, ondanks dat er drie dagen van nationale rouw zijn afgekondigd in heel Polen. Maar de band en de tienduizenden fans die worden verwacht zullen een minuut stilte ter nagedachtenis van de slachtoffers in acht nemen, aldus de organisatoren.

De Poolse touringcarbus brak eergisteren door de vangrail heen, viel 15 meter diep op een oever van de rivier de Romanche en vloog in brand. Negen verbrande lichamen konden niet worden geïdentificeerd. Veertien pelgrims raakten zwaar gewond en elf licht. Volgens de autoriteiten blijkt de chauffeur in overtreding te zijn geweest, omdat hij niet voldoende afstand zou hebben gehouden.

In de bus zaten 47 pelgrims, twee chauffeurs en een reisleader. Zij keerden terug van een bezoek aan het Maria-heiligdom van La Salette in het Franse departement Isère. Gepland was dat ze verder zouden reizen naar Lourdes en Fatima. (www.katholieknederland.nl, 24 juli '07)

Eindhoven naar componeert Mariamis voor bisschop Hurkmans

De Eindhovense musicus Henk Sengers heeft een mis ter ere van de Heilige Maagd Maria gecomponeerd en die opgedragen aan bisschop Hurkmans van Den Bosch. Sengers: "Ik heb de mis opgedragen aan de bisschop omdat ik waardering heb voor het werk dat hij verricht. Ondanks kritiek doet hij uitstekend werk, vind ik", zegt Sengers tegenover Eindhovens Dagblad.

De mis bestaat uit de traditionele delen Kyrie, Gloria, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei en is aangevuld met een Ave Maria. Volgens Sengers heeft de bisschop hem per brief bedankt. Daarin liet Hurkmans weten dat muzikale experts in het bisdom de mis goed hebben bevonden. Henk Sengers (79), ooit werkzaam bij een metaalbedrijf, heeft tussen de drie- en vierhonderd composities gemaakt, onder meer pianostukken, kinderliedjes en kamermuziek. Het Rotterdams Kamerorkest heeft een aantal werken van Sengers op zijn repertoire staan.

De mis moet a capella ten gehore worden gebracht. "Ik ben op zoek naar een goed koor. Een koor dat niveau heeft en mijn Mariamis kan en wil uitvoeren", aldus Sengers. (www.katholieknederland.nl, 17 juli '07)

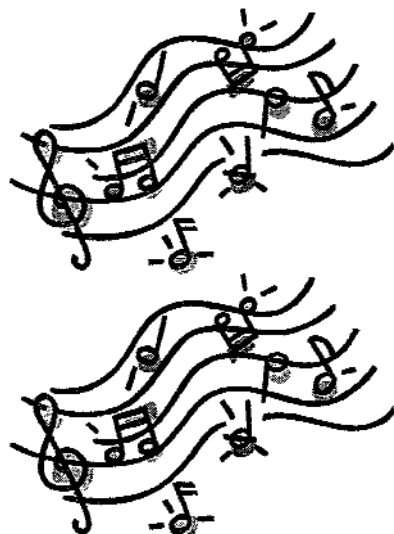
Twaalf uur kerkmuziek in Utrecht

Op zaterdag 07-07-07 klonk er van zeven uur 's ochtends tot zeven uur 's

avonds muziek in de binnenstadkerken van Utrecht. Dit jaar bestaat het initiatief Kerken Kijken Utrecht, waarbij kerken op gezette tijden hun deuren openen voor het publiek, 25 jaar. De muziekestafette was het "jubileumcadeau van de kerkgenootschappen van de binnenstadkerken", aldus een persbericht. "Cantorijen, organisten, musici en dirigenten van binnenstadkerken laten horen wat er normaalgesproken op zondag te horen is. Op één dag krijgt u een palet van kerkmuziek te horen. Van Gregoriaans tot modern, met orgel en zang." Om zeven uur 's ochtends begon het Gregoriaans Koor Utrecht met de lauden (ochtendgebed) in een zetting van bisschop Radboud, begin tiende eeuw, in de St. Catharinakathedraal. De estafette werd afgesloten met het Poverty Requiem, een politiek getint koorstuk waarin de wereldwijde armoede wordt veroordeeld. (rknieuws.net, 3 juli '07; Nederlands Dagblad)

Gregoriaans op radio bij RKK

In een reeks radioprogramma's onder de titel 'Zingen voor de hemelpoort' vraagt de 'omroep' RKK zich af wat de eigen kracht van het gregoriaans is. Zowel deskundigen als bekende Nederlanders en wat de omroep 'argeloze voorbijgangers' noemt, gaan daarop in. De programma's beginnen op 23 september en zijn op zondagavond op Radio 5 te beluisteren. Ze zullen in ieder geval een half jaar te horen zijn. De rode draad is de serie vormen de gezangen die de Nijmeegse Schola Cantorum Karolus Magnus onder leiding van Stan Hollaardt ten gehore brengt. Het komend jaar staat bij dat koor een reeks gezangen over vrouwen centraal die als maagd en martelares zijn gestorven. Het koor is onder meer te horen bij een uitvoering voor middelbare scholieren (!) en in een stationshal. (RH; NHD 8-8-'07)

Orgelbouwnieuws

Open dag Pels & Van Leeuwen

Op 1 september houdt orgelmaker Pels & Van Leeuwen in Den Bosch open dag. Er wordt een programma georganiseerd met onder andere ieder uur een improvisatie of bewerking door een aantal bekende (jonge) Nederlandse organisten op het gerestaureerde Pereboom & Leijser-orgel, dat in het najaar geplaatst zal worden in de Mariakerk te Apeldoorn. Dit romantische instrument werd in 1897 gebouwd voor de paterskapel van de Jezuiten in Groningen en in 1956 overgeplaatst naar de Pius X-kerk te Tilburg, waarbij het drastisch werd verbouwd. Thans is het instrument weer in oude luister hersteld. Het bezit twintig registers, verdeeld over Hoofdwerk, Zwelwerk en Pedaal.

De orgelmakers zijn verder aan het werk met de reconstructie van het Nolting-orgel (laat 18e-eeuw) uit de H. Matthiaskerk in Oploo, waarbij alle facetten van het orgelmaken te bekijken zijn. Slechts een deel van het pijpwerk en de fraaie orgelkas zijn bewaard gebleven.

Het adres van de orgelmaker is Platinalaan 10, 's-Hertogenbosch. De dag is van 10.00-17.00 uur. Meer info: www.pelsenvanleeuwen.nl (RH; Orgelkrant, juni '07)

Ouderkerk aan de Amstel, St.-Urbanus

Op 17 september 2006 is het Jacobus Vollebregt-orgel weer in gebruik genomen. De parochie gaf ter gelegenheid daarvan een uiterst informatief boekje uit met tekst van Ton van Eck. Deze was al sinds 1995 orgeladviseur; pas in 2004 begon Verschueren uit Heythuysen aan de restauratie in de oorspronkelijke staat (1878) van het instrument. De windmotor uit 1923 is na revisie opnieuw geplaatst. Het orgel was sinds 1939 rijksmonument. Wijzigingen door Adema en de restauratie in 1953/54 (door Schreurs) werden op basis van o.a. KKOR-rapporten van de jaren zeventig en 1990 weer hersteld. Opmerkelijk is, dat het (sober) orgelfront ontworpen is door P.J.H. Cuypers, de architect van de kerk uit 1867! De huidige dispositie is:

Hoofdwerk: Prestant 8, Bourdon 16, Salicionaal 8, Holpijp 8, Octaaf 4, Quint 3, Fluit 4, Nachthoorn 2, Mixtuur III, Trompet B/D 8.

Onderpositief: Gemshoorn 2, Roerfluit 4, Saliset 4, Floute dolse 8, Bourdon 8, Prestant 8, Viola di Gamba 8, Hobou D 8.

Pedaal: Octaafbas 8, Subbas 16, Wijdgedekt 8, Prestant 4, Octaaf 2, Trompet 8. (RH; Orgelkrant, juni '07)

Etten-Leur, St.-Lambertuskerk

R.W. van Straten van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (voorheen RDMZ) stelt in De Orgelvriend, dat het "historisch orgel Etten-Leur" gered had kunnen worden. Het gaat hier over het Kam & Van der Meulen-orgel (1842). "Bij een meer realistische benadering van het hele

project, en op basis van goede adviezen en een gezond financieel plan, zou Etten-Leur inmiddels wel hebben kunnen beschikken over een fraai klinkend instrument", aldus Van Straten. Redacteur B.G. van Buitenen van De Orgelvriend ziet in het handelen van 'de overheid' een bevestiging "dat discussies rond het functioneren van de Rijksoverheid dienen te zijn gebaseerd op transparantie in voorlichting en regelgeving, alsmede op het op grond van publieke normering hanteren daarvan door individuele overheidsmedewerkers". Een restauratie (zie vorig KDOV-blad) zit er overigens niet meer in! (RH; De Orgelvriend, juni '07, blz.33-36)

Beilen, H. Willibrordus

Eind jaren veertig van de 19de eeuw kregen de gereformeerden van Beilen hun eerste kerkgebouw. In 1883 werd dit gebouw zo ingrijpend gewijzigd dat er eigenlijk sprake was van nieuwbouw. In 1908 bouwde men een galerij in de kerkzaal die meer zitplaatsen en ruimte voor een orgel moesten bieden. Een jaar later leverde de firma A.S.J. Dekker uit Goes een mechanisch instrument dat voor een derde oud pijpwerk bezat. Dit een-klaviers-orgel telde acht stemmen. Begin jaren twintig van de vorige eeuw breidde men de kerk nog verder uit en tenslotte werd in 1957 besloten tot de bouw van een nieuwe kerk. Het oude gebouw werd met orgel verkocht aan de rooms-katholieke parochie van de H. Willibrordus.

Eind jaren zestig verving men het orgel van Dekker, dat in delen werd verkocht, door een instrument van Jos. Vermeulen uit Alkmaar. Dit orgel was oorspronkelijk gebouwd voor de Rooms-Katholieke Kerk van Espel (Noord-Oostpolder) sinds 1962. In datzelfde jaar leverde Jos. Vermeulen twee nagenoeg identieke instrumenten aan de parochiekerken van Nagele en Tollebeek, eveneens in de Noord-Oostpolder. Het metalen pijpwerk werd betrokken bij de fa. Jacques Stinkens in Zeist, het houten pijpwerk kwam uit de voorraad van Vermeulen zelf.

In 2005 waren de plannen voor een broodnodige revisie van het orgel in Beilen in een vergevorderd stadium. In januari 2007 werd het werk uitgevoerd door de firma Pels & Van Leeuwen uit 's-Hertogenbosch, onder advies van Frits Haaze namens de KKOR.

Orgelmakerij Pels & Van Leeuwen voerde de volgende werkzaamheden uit: reinigen van het pijpwerk, vlakken van de pijpstukken, vervangen van de zuigkernmagneten door wipmagneten met flexibele schijf, reinigen en polijsten van de speeltafelcontacten, egaliseren van de intonatie en vervanging van de tremulant door een gelijksoortig nieuw exemplaar. Ten slotte is het orgel gestemd. In eigen beheer is de orgelbehuizing verfraaid met sierlijstjes. Er wordt nog bezien of de Tolkaan 8 in het groot octaaf gecombineerd zal worden met de Bourdon 8.

Op zondag 20 mei 2007 werd het orgel ingezegend door bisschop W.J. Eijk tijdens een feestelijke eucharistieviering. (Cees van der Poel, in: De

Orgelkrant, juli/aug.'07; zie ook www.orgelsindrenthe.nl)

Dispositie:

Manuaal (C-g3): Bourdon B/D 8, Tolkaan 8 (vanaf c), Prestant B/D 4, Roerfluit B/D 4, Quint 2 2/3 (vanaf f1), Flageolet B/D 2.

Pedaal (C-f1): Subbas 16 en Gedekt 8.

Werktuiglijke registers: P+I, tremolo, vaste combinatie (P).

Nes a/d Amstel, St. Urbanus

In ons vorige KDOV-blad (blz.31) is de restauratie besproken van het Vollebregt-orgel in genoemde kerk. Het boekje van Ton van Eck over dit orgel is nog verkrijgbaar bij: Stg. Vrienden Vollebregt Orgel Ouderkerk, Rondehoep Oost 31, 1191 KC Ouderkerk aan de Amstel. De kosten bedragen 3,50 euro (incl. verzendkosten). Het emailadres van de secretaris van de stichting: c.ammerlaan@planet.nl. (RH)

Bilthoven, St. Laurenskerk

Per 1 mei 2007 is genoemde kerk gesloten. Wat er gaat gebeuren met het Maarschalkerweerd-orgel is de grote vraag. Hieronder enige info over het orgel:

Dit instrument werd in 1872 gebouwd door de firma Maarschalkerweerd te Utrecht en geplaatst in de Dominicuskerk aan de Mariaplaats te Utrecht.

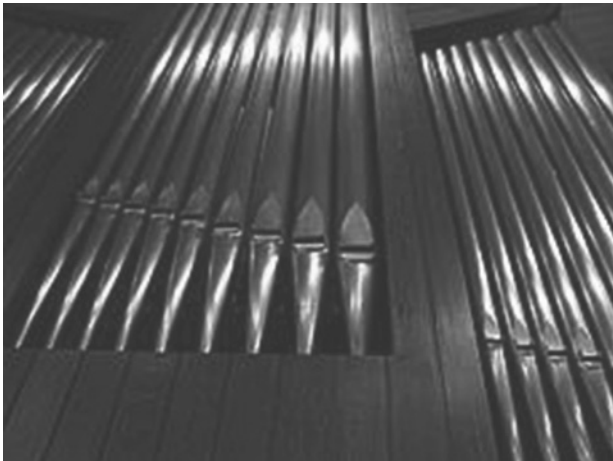
In 1940 verhuisde het orgel wegens kerksluiting naar de Sint Barbarakerk in Bunnik. Het fraaie neo-barokke orgelfront kwam te vervallen.

Door de plaatsing van een nieuw orgel in Bunnik moest het Maarschalkerweerd orgel weer verhuizen.

Ditmaal naar de in 1962 gebouwde St Laurenskerk in Bilthoven. De firma Vermeulen voerde de overplaatsing uit. Het in de Laurenskerk opgebouwde orgel werd voorzien van een nieuw, bij het kerkinterieur passend front. Dit nieuwe front werd ontworpen door mevrouw Bauer.

In de loop van de tijd heeft het orgel een aantal dispositiewijzigingen ondergaan. Op 5 april 1964 werd het orgel ingespeeld door Albert de Klerk. Op een van de pijpen van de Prestant 8' staat een inscriptie 17 oktober 1872. In 1975 is daar de datum 5 april 1964 aan toegevoegd.

In 1990 voerde de firma Flentrop groot onderhoud uit.

De dispositie van het Maarschalkerweerd orgel (1872) is:

Hoofdwerk (C-f3) :	Positief (C-f3) :	Pedaal (C-d1) :
Bourdon 16'	Prestant 8'	Prestant 16'
Prestant 8'	Holpijp 8'	Subbas 16'
Roerfluit 8'	Quintadeen 8'	Octaaf 8'
Violon 8'	Prestant 4'	Octaaf 4'
Octaaf 4'	Roerfluit 4'	Superoctaaf 2'
Fluit 4'	Superoctaaf 2'	Bazuin 16'
Quintfluit 3'	Superquint 1 1/3'	Trombone 8'
Octaaf 2'	Dulciaan 8'	
Mixtuur II-III		
Cornet V		3 koppels
Trompet 8'		

Recensies

Het ritme van vieren

Van de hand van Marcel Zagers en Enrico van Schaik verscheen in 2006 een compleet uitgewerkte gezinsviering. Als deel 1 "het ritme van vieren", welke gevolgd zullen worden door "het ritme van seizoenen" en "het ritme van het leven".

"Langzaam leven is leven met aandacht", zo lezen we in het voorwoord. Veel kinderen hebben, net als hun ouders, een druk bestaan. Een stukje onthaasting in de kerk, dus.

Van openingslied tot slotlied een hele (gezins)viering. De liederen en gebeden zijn echter ook los te gebruiken. Een aantal liederen zijn al een keer gezongen op een kinderzangmiddag in de Abdij van Berne-Heeswijk. Het boek bevat dus ook gebeden en verhalen "naar de bijbel verteld", een communiegebed, acclamatie e.d.

Omdat veel voorbereiders van deze vieringen zelf weinig (liturgische) kennis hebben zijn er verschillende toelichtingen gegeven.

De liederen zijn vooral geschikt voor jongere kinderen. Wellicht komen ze beter uit in een kindernevendienst. Soms weinig-zeggende teksten: "Kom je hier alleen of twee aan twee? God zal naast je zitten, God doet vrolijk mee". Het lied "Langzaam leven" is goed te doen door jongere kinderen; het syncopische "Het levensboek gaat open" zal voor menig kinderkoor (of 'juf' die daarvoor staat) problemen opleveren. Zoals zo vaak bij huidige kinderenliederen leunt de melodie teveel op de begeleiding. Dat partituren achterin het boek zijn vrij goed te doen voor piano en melodiestem (dwarsfluit?), hoewel tertsparallellen wel erg vaak voorkomen.

"In dit groot gebouw, dit welkom huis, voelen wij ons veilig, voelen wij ons thuis". Dat belooft wat als we de gewone wereld weer in gaan.

Conclusie: een doorsnee-gezinsviering, de muziek stelt niet zoveel voor. Jammer! Er is dringend behoefte aan kwaliteitsmuziek voor liturgische kinderkoren. Wie volgt ...? (RH)

Marcel Zagers en Enrico van Schaik: 'Het ritme van vieren', Langzaam leven - deel 1. Uitg. Abdij van Berne, Heeswijk, 2006.

Requiem van Franz von Suppé

Dit is bepaald geen doorsnee Requiem, maar wat wil je ook: dit intrigerende en niet zo bekende muziekstuk uit 1855 is geschreven door de Oostenrijkse operettecomponist Franz von Suppé (1819-1895). Het grootschalige werk duurt dit vijf kwartier en heeft veel te bieden voor liefhebbers van klassieke muziek. Uitblinkend op deze fraaie opname, die is verzorgd door het Zürcher Kammerorchester en het Zürcher Konzertchor o.l.v. Edmond de Stoutz, is het schitterende 'Agnus Dei', dat in ruim acht minuten het Lam Gods bezingt. Deze dubbel-cd is het ontdekken dubbel en dwars waard! (GJS in: EO-Visie, nr. 11,

17-23 maart '07)

Franz von Suppé, Requiem, Sabra V 4972, 19,95 euro.

Het Requiem van Hans Jansen

Het Haags kerkmuziekensemble liet een cd het licht zien met een registratie van het requiem van Hans Jansen. Het requiem wordt uitgevoerd door genoemd ensemble m.m.v. van een instrumentaal ensemble, de tenor Willem Marie Speelman, de sopraan Anke van der Kooij en de organist Jan Hage. De algehele leiding is in handen van de componist zelf. Dit requiem is muzikaal gezien een goed en vakkundig geschreven werk. De uitvoering is voorbeeldig, een mooie koorklank en de begeleiding is uitstekend verzorgd. Ik vraag me alleen wel eens af wat de toegevoegde waarde van zo'n werk is. Het is heel moeilijk om aan het bestaande requiemrepertoire nog wat origineels toe te voegen.

Het weglaten van essentiële delen (tractus, offertorium, lux aeterna), zoals in dit werk gebeurt, of het toevoegen van niet tot de requiemmis behorende delen, zoals bijvoorbeeld Pie Jesu en andere zaken die ik laatst in een andere werk van een andere componist ontmoette, schijnt tegenwoordig bon ton te zijn, evenals het negeren van de officiële tekstversie zoals die te vinden is in de editie van het Graduale Romanum van 1974. Een componist moet dat zelf weten, maar hij plaatst daarmee zijn werk zelf in de hoek van de liturgische onbruikbaarheid. Ik ben het dan ook niet eens met de uitleg van deze tekstkeuze in het booklet. (Daar staat o.a. dat de lange sequentia "Dies Irae" bewust is weggelaten. Misschien een tip voor de componist: deze sequentia is al sedert Vaticanum II niet meer in gebruik in de requiemmis!)

Het klankidroom is gematigd modern en zal geen stof tot discussie opleveren. De opname is klanktechnisch af, al vraag ik me wel af of met een wat andere microfoonplaatsing de tekst niet wat verstaanbaarder had kunnen zijn, nu vind ik dat de verstaanbaarheid van de koorgedeelten voor een groot deel is opgeofferd aan de mooie klank.

De opnamen zijn gemaakt in de Grote kerk van Maassluis met zijn fraaie akoestiek. Het booklet geeft de teksten van het gebodene nevens een aantal summierere gegevens over de uitvoerenden.

FH

Requiem Hans Jansen verkrijgbaar voor € 16,95 incl verzendkosten door overmaking van dit bedrag op giro 2821142 t.n.v. H.J.C. Hermans te Zoetermeer. Bij de betaling vermelden: CD Requiem en het adres waar de cd heen gestuurd moet worden.

Simonis debuteert op muziek-CD

Kardinaal Simonis maakt zijn debuut op een muziek-cd. Op het vandaag

gepubliceerde album Give, Give, Give houdt hij een korte overweging over Maria en spreekt hij een gebed uit.

De cd bevat 10 verschillende nummers uit de liederenbundel Breng mij over grenzen die werd uitgegeven voor de Wereldjongerendagen (WJD) 2005 in Keulen. Give Give Give is speciaal geproduceerd voor de WJD 2008 in het Australische Sydney in opdracht van Jong Katholiek, de afdeling Jeugd en Jongeren van de RK-Kerk in Nederland.

Met zijn bijdrage wil Simonis "zijn verbondenheid uitdrukken met de jongeren die op enige wijze betrokken zijn bij de Wereldjongerendagen", meldt het secretariaat van de RK-Kerk in Nederland. De door Simonis ingesproken overweging en gebed zijn onderdeel van één van de liederen op de cd. Gesproken tekst van Simonis werd al eerder op cd uitgebracht. In 2000 verscheen een cd over de Nederlandse dag in Rome bij gelegenheid van het Jubeljaar.

Het repertoire op de door Studio Elim van de Fraters van Tilburg geproduceerde cd is een dwarsdoorsnede van katholieke gospel vanuit verschillende muzikale en kerkelijke achtergronden. Zo zijn op de cd nieuwe versies van praiselieder en Taizélieder te horen, alsook nummers van de Focolarebeweging en uit het jongerenkorenrepertoire.

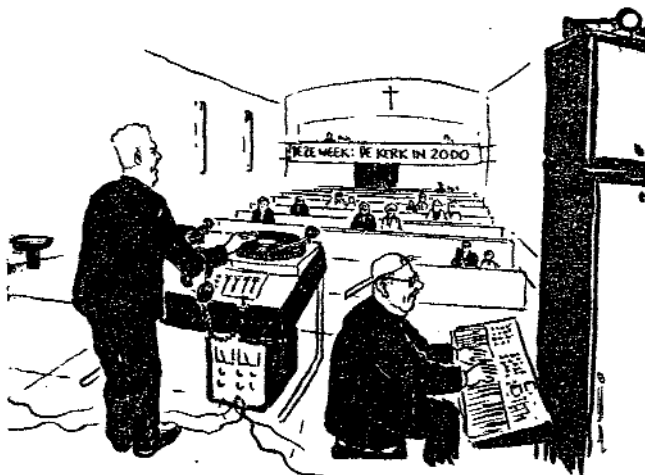
De cd is gemaakt met het oog op de Wereldjongerendagen (WJD), het grootste jongerenevenement ter wereld. Dat vindt op uitnodiging van de paus om de drie jaar plaats in steeds een ander gastland. Aan de laatste editie in het Duitse Keulen, namen in 2005 ruim 1 miljoen jongeren deel. De volgende WJD worden van 10 tot 20 juli 2008 gehouden in het Australische Sydney. (www.katholiek nederland.nl, 1 juni '07)

Humor in de kerkmuziek

Onlangs werd consulent Jeroen Felix geïnterviewd in het blad "Opmaat" (jrg.22, nr.3, mei 2007) door voorzitter van de DSGV-Den Bosch Jeroen de Wit. Het interview eindigt met een anekdote, welke ik onze lezers niet wil onthouden:

"Door het contact met veel parochies en plaatselijke situaties maak je veel mee en je hoort ook veel. Vaak zijn het verhalen uit het verleden. Een leuke anekdote was bijvoorbeeld het verhaal van een organist, die meerdere werkzaamheden had.

Hij was o.a. ook bakker. Daarom was de afspraak dat de organist tijdens de preek, nog even naar de bakkerij kon gaan om naar zijn broden te kijken. Bij terugkomst liet hij zich horen door middel van een korte orgeltoon, als signaal dat de pastoor zijn preek kon afronden en het Credo kon inzetten!"

.... DERHALVE GAAN WE EENS LEKKER UIT ONS
PAK MET PSALM 48, TRACK 1, 2, 3 EN 5....

Illustratie: Hans G. van der Vliet

Jongenskoor

De derde klas van de Petruschool voor GLO dreunt de tafel van zeven op als de deur opgaat en de pastoor binnenkomt. De klas gaat staan, uit gewenning. Als de pastoor bij aanvang van de mis, voorafgegaan door twee misdienaars, de kerk binnenkomt, gaan de kinderen immers ook staan.

"Rustig kinderen, rustig", moet de meester ingrijpen, want de verschijning van de in het zwart gestoken geestelijke wekt rumoer. "Wat komt de pastoor hier doen? Er is toch niet gebeurd?" gonst het door het klaslokaal.

De pastoor houdt een praatje over zingen en zegt dat Onze Lieve Heer graag hoort zingen. "Zingen is dubbel bidden", stelt de pastoor en meteen komt de aap uit de mouw. "Wie van jullie heeft er zin om woensdagmiddag naar de repetitie van het jongenskoor te komen?"

De vader van Hans is al lid van het koor - en Hans steekt meteen zijn vinger op. Hij vindt zingen heerlijk. Dus fietst hij die woensdag naar het posticum. Er

komt een man op een scooter in een lange leren jas aangereden. "Jij moet er een van Brinker zijn", zegt de man, die zijn witte pothelm afzet en zich voorstelt als mijnheer De Beer, de dirigent die het Gregorius Koor leidt.

"Ik zie het drie jongens van wie de vader ook al op het koor zit", zegt de dirigent De Beer in het repetitielokaal. "Zo de ouden zongen, piepen de jongen".

Hij slaat de centrale c aan op e piano en hamert vervolgens met één vinger enkele maten. Hans ziet op een houten standaard een groot, beschreven vel karton staan, dat tot ooghoogte van de jongens is opgedraaid. Hij peinst op de zee van vierkante blokjes die op en tussen lijntjes dansen. Onder die notenbalken staat met koeien van letters geschreven: 'Adoro te devote latens deitas. Que sub his figuris Dei latitas. Tibi secur meum ...'

Aan het eind van de repetitie wordt het eenvoudige Latijnse lied in brokjes van een tel door onnozele jongensstemmetjes gekweeld.

Hans is apetrots en zingt thuis: 'Que sub his figuris Dei latitas'. Hij weet nog exact de woorden en zijn vader prijst hem en zijn moeder zegt trots: "Kunnen jullie later samen Gregoriaans zingen, mannen..."

De volgende ochtend schalt uit de radio 'De Stem des Volks': 'Komt socialisten sluit de rijen ...'. Hans voelt dat hij nu veel meer oor heeft voor een koor op de radio. Hij luistert aandachtig naar wat de stemmen voortbrengen. Zijn merkt het op en zegt schalks: "Niet naar luisteren, Hans, naar die rooie onzin. Die zingen alleen maar veiligheid. Hoor maar ..." En vader Bep Lambertus overstemt het volume van de radio als hij met het koor net iets andere woorden meezingt: "Komt socialist open de dijen, opzij met het kuisheidsideaal ..."

"Maar Bep toch..", lacht moeder, "leer die jongen toch niet zulke rare praat ..."

Hans is te vol van ernst over het Latijn om oor voor vaders onzin te hebben. De eerstvolgende repetitie herhalen ze nog een keer het 'Adoro te devote', maar al na een kwartiers zegt mijnheer De Beer: "We gaan beginnen aan het 'Ave Verum'. Dat moeten over drie weken kunnen uitvoeren voor een non die veertig jaar aan de zaak is".

Hans vindt de grap oneerbiedig maar zingt dapper mee: "Ave Verum corpus natum ...".

Als hij thuis enthousiast vertelt wat ze vanmiddag gedaan hebben en hij de eerste strofe begint, vult de hoge sopraan van zijn moeder aan: "... de Maria Viergeine ..." en de tranen schieten in haar ogen. "Dat haar jongen dat al mag zingen ..."

Rob Bouber (Het onbekommerde leven, familiechroniek over de jaren '50, nr.42 in: Noordhollands Dagblad, 30 juni 2007)

“Heb jij een pistool bij je?”

vroeg ik aan mijn vrouw toen we de zaal van het Concertgebouw Amsterdam verlieten om in de pauze koffie te gaan drinken. Die avond trad in een van de Robeco Zomerconcerten het Australisch jeugdorkest op met daarbij een zeer jonge pianosolist die net vlak voor de pauze de variaties op een thema van Paganini van Rachmaninov had vertolkt en ons ook nog verblijdde met een schitterende toegift. Het enorme applaus was dan ook zeer op zijn plaats. Wat schetst echter mijn verbazing: toen het applaus was verklonken begon er een (laten we maar zeggen een dame op leeftijd) in niet mis te verstane bewoordingen tegen haar buurman een en ander zeer verstaanbaar af te kraken. "Het waren weer typisch Australische muzikanten, die pianist verstond zijn vak niet, zijn pedaalgebruik leek wel op slagwerk en bij HAAR zou hij zijn examen absoluut niet halen". Ik dacht bij mijzelf: daar heb je weer zo'n typisch Hollandse conservatoriumtante van de oude generatie die piano heeft leren spelen tijdens de Dordtse Synode. Elke vorm van uiterlijkheid is een doodzonde en "wij weten hoe het hoort, want de vader van de neef van de buurvrouw bij ons aan de overkant heeft eens een keer koffie gedronken met de achterneef van Rachmaninov". Op zo'n moment kook ik. Ik ben echt geen onbevangen luisteraar die alles mooi vind en ik vind goede en goed onderbouwde kritiek een noodzaak om het muziekleven bij de tijd te houden, maar tegen dat gezever kan ik niet. De dame verkondigde tevens aan haar buurman dat ze de rit die avond waarschijnlijk niet uit zou zitten. Na de pauze bleek de muts gelukkig inderdaad vertrokken. Ze heeft een interessant werk van Ledger, het concert voor orkest van Bartok en twee fraaie toegiften (van Bernstein en Satie) gemist, maar ze zou het zonder twijfel beter hebben gedaan. En dat pistool? Ach, de volgende keer maar.

Frits Haaze